

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра адміністративного менеджменту та зовнішньоекономічної
діяльності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан економічного факультету
А. Анатолій ДІБРОВА
«28» серпня 2024 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри адміністративного
менеджменту та ЗЕД
Протокол № 2 від 28 серпня 2024 р.
Завідувач кафедри

Олена КОВТУН

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП «Міжнародна економіка»

Олена КІРЕЙЦЕВА

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«БІЗНЕС ПЛАНУВАННЯ»**

Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність 051 «Економіка»

(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма Міжнародна економіка

факультет економічний

Розробники: Наталія КОВАЛЕНКО, к.е.н., доцент, доцент кафедри
адміністративного менеджменту та зовнішньоекономічної діяльності

Київ – 2024 р.

Опис навчальної дисципліни

„Бізнес планування”

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<u>Бакалавр</u>	
Спеціальність	<u>051– «Економіка»</u>	
Освітня програма	Міжнародна економіка	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов’язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	3 переліку тем	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Рік підготовки (курс)	3	
Семестр	6	
Лекційні заняття	15 год.	
Практичні, семінарські заняття	30 год.	
Лабораторні заняття	_____ год.	
Самостійна робота	_____ 75 _____ год.	
Індивідуальні завдання	_____ год.	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	3 год.	

1. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета запропонованого курсу, полягає у отриманні студентами знань про об’єктивні закономірності, умови, процеси і специфічні особливості економічної діяльності та розвитку сільського господарства, а також набуття навиків їх практичного застосування для визначення оптимальної організації підприємства.

Завдання дисципліни:

1. Знання основ організації виробництва та підприємницької діяльності, а також уявлення про поширені на практиці порівняльні статичні способи аналізу й планування:

- методичні основи
- кошторис підприємства
- розрахунки на основі маржинальної калькуляції
- господарське планування за допомогою програми MAX та Regio-MAX

2. Знання теоретичних основ фінансування:

- поняття й цілі фінансування
- форми фінансування: фінансування за рахунок власного й залученого капіталу, внутрішнє та зовнішнє фінансування
- форми кредиту та витрати на кредит
- ефективна відсоткова ставка, вплив низьких кредитів, сплата кредиту та ступінь інфляції, ліквідність, коротко- та довгострокове фінансове планування
- відхилення від правил фінансування

3. Здатність за допомогою простих методів планування оцінити можливості пристосування підприємств до мінливих екологічних та економічних умов зовнішнього середовища; структура та особливості різних форм підприємств у аграрному секторі (сільськогосподарська статистика):

- можливості підвищення доходів сільськогосподарських підприємств шляхом раціоналізації, горизонтальної та вертикальної інтеграції, розширення та комбінації доходів
- спосіб дій при плануванні підприємства

4. Вміння проводити обґрунтований аналіз підприємств на основі результатів господарського планування

- економічно обґрунтоване визначення прибутку від виробничої та господарської діяльності
- визначення об'єктно-орієнтованого прибутку
- аналіз рентабельності та найважливіших факторів впливу
- показники стабільності у сфері майна і доходів
- показники ліквідності на момент та за період часу.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.

СК9. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси.

СК10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.

СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічною характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

ПРН15. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПРН21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

– повного терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти;

– скороченого терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Планування підприємства. Характеристика підприємства.														
Тема 1. Вступ до курсу	1	4	2	2	-	-	-							
Тема 2. Збирання даних	2-3	21	2	4	-	-	15							
Тема 3. Методика оцінки економічної ефективності виробництва	4-5	23	2	4			15							
Разом за змістовим модулем 1		46	6	10			30							
Змістовий модуль 2. Аналіз виробництва та господарської діяльності підприємства. Найважливіші методи планування.														
Тема 4. Огляд найважливіших методів планування	6-7	16	2	4	-	-	10							
Тема 5. Ознайомлення з роботою програми виробничого планування МАХ	8-11	26	3	8	-	-	15							

Тема 6. Аналіз виробництва та господарської діяльності підприємства	12-13	14	2	2	-	-	10						
Тема 7. Ознайомлення з роботою програми виробничого планування ВЕР	15	16	2	4	-	-	10						
Разом за змістовим модулем 2		74	9	20			45						
Усього годин		120	15	30			75						

3. Теми лабораторних (практичних, семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Взаємозв'язок понять у калькуляції маржинального доходу та виробничому плануванні. Обчислення показників ефективності виробництва для різноманітних виробничих процесів	6
2	Типи та джерела даних в економічному аналізі	2
3	Оптимізація виробничо-економічних показників підприємства за допомогою програмного планування I і II	6
4	Ознайомлення з роботою програми виробничого планування MAX. Виконання окремих завдань з виробничого планування за допомогою програмного пакету MAX	4
5	Розрахунок системи показників для складання планів підприємства	6
6	Ознайомлення з роботою програми виробничого планування ВЕР	2
7	Калькуляція показників рентабельності, стабільності та ліквідності підприємства за допомогою програмного пакету ВЕР	4
	Разом	30

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Взаємозв'язок понять у калькуляції маржинального доходу та виробничому плануванні. Обчислення	10

	показників ефективності виробництва для різноманітних виробничих процесів	
2	Типи та джерела даних в економічному аналізі	10
3	Оптимізація виробничо-економічних показників підприємства за допомогою програмного планування I і II	10
4	Ознайомлення з роботою програми виробничого планування MAX. Виконання окремих завдань з виробничого планування за допомогою програмного пакету MAX	15
5	Ознайомлення з роботою програми виробничого планування ВЕР	15
6	Калькуляція показників рентабельності, стабільності та ліквідності підприємства за допомогою програмного пакету ВЕР	15
	Разом	75

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- захист практичних робіт
- захист курсової роботи

6. Методи навчання.

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (лабораторні, практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- інші види

7. Методи оцінювання.

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- командні проєкти;
- захист лабораторних та практичних робіт;
- презентації та виступи на наукових заходах
- захист курсової роботи
- інші види.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

- Електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3032>);
- Конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- Коваленко Н.О. Методичні рекомендації по розробці курсових робіт з дисципліни „Бізнес планування” для здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти за спеціальністю 051 “Економіка” освітня програма “Міжнародна економіка”. Електронний ресурс. 2024. 29 с.
- Коваленко Н.О., Ковтун О.А. Методичні вказівки до застосування системи MAX (REGIO-MAX). Розрахунок маржинальних доходів, планування розвитку підприємства та інші можливості економічних калькуляцій за допомогою MS Excel з дисципліни "Бізнес-планування" для здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти освітньої програми "Міжнародна економіка". Електронний ресурс. 2024. 42 с.
- Коваленко Н.О. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Бізнес планування» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти освітньої програми "Міжнародна економіка". Електронний ресурс. 2024. 188 с.
- Коваленко Н.О. Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи студентів з дисципліни "Бізнес планування" для здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти освітньої програми "Міжнародна економіка". Електронний ресурс. 2024. 32 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

- Бізнес - план: технологія розробки : навчальний посібник для студентів ВНЗ /Должанський І.З. Макіївський економіко-гуманітарний інститут. 2-ге вид. К. : Центр учбової літ-ри, 2020. 384 с.

2. Бізнес-планування підприємницької діяльності: навчальний посібник / М. М. Ільчук, І. А. Коновал, О. Д. Барановська ; Національний університет біоресурсів і природокористування України. К. : НУБіП України, 2024. 237 с.
3. Фермер: базовий рівень. Том 1./ Бекман К., Бреккер Й. та ін. К.: Інтас, 2020. 625 с.
4. Фермер: професійний рівень. Том 2./ Бекман К., Бреккер Й. та ін. Суми: Університетська книга, 2020. 601 с.
5. Організація і управління виробництвом [Текст] : навчальний посібник для студентів вищих аграрних навчальних закладів/ О. Ю. Єрмаков [та ін.] ; За ред. О. Ю. Єрмакова ; Національний університет біоресурсів і природокористування України. К. : НУБіП України, 2016. 350 с.
6. Управління проектами : навчальний посібник / Т. Л. Мостенська, Т.Г. Мостенська, О. С. Ралко. К. : Видавничий дім «Кондор» , 2018. 591 с.
7. Михайло Галушак, Андрій Оксентюк, Ігор Гевко. Організація виробництва у прикладах та задачах. Кондор. 2018. 214 с.
8. Kovalenko, V., Kovalenko, N., Labenko, O., Faichuk, O., Faichuk, O. Bioenergy sustainable development: achieving the balance between social and economic aspects. E3S Web Conf., 154. 2020, 07008. DOI: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202015407008>.
9. Tryhuba, A., Hutsol, T., Tryhuba, I., Pokotylska, N., Kovalenko, N., Tabor, S., Kwasniewski, D. Risk assessment of investments in projects of production of raw materials for bioethanol. Processes, 2021; 9(1):12. DOI: <https://doi.org/10.3390/pr9010012>.
10. Kovalenko, N., Kovalenko, V., Hutsol, T., Ievstafiiyeva, Y., Polishchuk, A. Economic Efficiency and Internal Competitive Advantages of Grain Production in The Central Region of Ukraine. Agricultural Engineering, 2021, 51-62. DOI: <https://doi.org/10.2478/agriceng-2021-0004>.
11. Lutsiak, V.; Hutsol, T.; Kovalenko, N.; Kwaśniewski, D.; Kowalczyk, Z.; Belei, S.; Marusei, T. Enterprise Activity Modeling in Walnut Sector in Ukraine. Sustainability 2021, 13, 13027. DOI: <https://doi.org/10.3390/su132313027>.
12. Tryhuba, A.; Mudryk, K.; Tryhuba, I.; Hutsol, T.; Glowacki, S.; Faichuk, O.; Kovalenko, N.; Shevtsova, A.; Ratajski, A.; Janaszek-Mankowska, M.; Tulej, W. Coordination of Configurations of Technologically Integrated “European Green Deal” Projects. Processes 2022, 10, 1768. DOI: <https://doi.org/10.3390/pr10091768>.
13. Kovalenko, V., Kovalenko, N., Gamayunova, V., Butenko, A., Kabanets, V., Salatenko, I., Kandyba, N., and Vandyk, M. Ecological and technological evaluation of the nutrition of perennial legumes and their effectiveness for animals. Journal of Ecological Engineering, 2024, 25(4).
14. Faichuk, O., Pashchenko, O., Zharikova, O., Kovalenko, N., & Faichuk, O. Economic efficiency of the GHG emissions from energy use in agriculture: comparative analysis of Ukraine and the EU member states. environment. technologies. resources. Proceedings of the International Scientific and Practical Conference, 2024, 1, 149-153. DOI:<https://doi.org/10.17770/etr2024vol1.7986>.
15. Коваленко Н. О., Коваленко В.П., Лабенко О.М., Клименко М.В. Економічна ефективність виробництва озимої пшениці в типовому господарстві Центрального регіону України. Біоекономіка та аграрний бізнес. Том 11, № 22. 2020. С. 25-32.

<http://dx.doi.org/10.31548/bioeconomy2020.02.025>.

<http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Bioeconomy/article/view/14784/13082> .

16. Kovalenko V., Kovalenko N., Zasada M., Hutsol T. Economic efficiency of production of herbal granules. *Turystyka i rozwój regionalny* 14. 3. 127-137. <https://doi.org/10.22630/TIRR.2020.14.24>.

http://sj.wne.sggw.pl/pdf/TIRR_2020_n14_s127.pdf

17. Самборська О.Ю., Коваленко Н. О., Мирошниченко О.В., Чупріна М. О. Безпекове управління логістичними внутрішньовиробничими процесами на інноваційно орієнтованих підприємствах в умовах діджиталізації. *Ефективна економіка*. 2023. №11. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.11.78>

18. Федірець О.В., Лемещенко Н.М., Коваленко Н.О. Маркетингові стратегії управління розвитком агропродовольчої сфери в умовах соціальної економіки. *Актуальні проблеми економіки*. № 3 (273), березень, 2024, с.118-127. DOI: <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2024-1-273-118-127>.

19. Коваленко Н. О. Дунін М. Є. Сучасні тренди менеджменту в контексті впровадження внутрішнього маркетингу у діяльність підприємств. *Modern Economics*. 2024. № 46(2024). С. 53-60. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V46\(2024\)-08](https://doi.org/10.31521/modecon.V46(2024)-08).

20. Офіційний вебпортал парламенту України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.rada.gov.ua

21. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.ukrstat.gov.ua

22. The Food and Agriculture Organization (FAO) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.fao.org

23. Національний банк України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.bank.gov.ua.